TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-09-30 TRN 2019-0140

Handläggare:
Helena Näsström

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Motion om knutpunkter för hållbar mobilitet

Ärendebeskrivning

Maria Mustonen (V) har i juni 2019 inkommit med en motion (2019:40) till regionfullmäktige om att ta initiativ till att utveckla knutpunkter för hållbar mobilitet i regionen. Tillväxt- och regionplanenämnden har ombetts att yttra sig och överlämna sitt yttrande till regionledningskontoret senast den 26 september 2019.

Även Trafikförvaltningen har ombetts yttra sig till regionledningskontoret. Förvaltningarnas svar är avstämda med varandra.

Beslutsunderlag
Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2019-09-30
Förslag till yttrande, 2019-09-30
Motion 2019:40 om knutpunkter för hållbar mobilitet

Förslag till beslut
Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

1. Yttrande över motion 2019:40 av Maria Mustonen (V) om knutpunkter för hållbar mobilitet, TRN 2019-0140, godkänns och överlämnas till regionstyrelsen.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Maria Mustonens (V) motion om knutpunkter för hållbar mobilitet lyfter en aktuell fråga. Tillväxt- och regionplaneförvaltningen instämmer i konstaterandet att ökat kollektivt resande är en knäckfråga för klimatomställningen samt att tillgången till kollektivtrafik idag är ojämnt fördelad i regionen.

Förvaltningen kan se ett värde i att kartlägga regionens knutpunkter, deras serviceutbud och behovet av kringtjänster för hållbar mobilitet. Det är dock angeläget att diskussionen om knutpunkter fös i en bred stadsutvecklingskontext då utvecklingen av bebyggelsestrukturen och regional tillgänglighet är nyckelfrågor. Frågorna inryms redan som en del i genomförandet av RUFS 2050, där förvaltningen planerar att fördjupa arbetet med de strategiska stadsutvecklingslägena, förhoppningsvis tillsammans med regionens kommuner. Förvaltningen arbetar även med utveckling av landsbygdsnoder och tillgång till samhällsservice.

Det andra uppdraget avser att regionen ska ta fram ett koncept för *Knutpunkter för hållbar mobilite*t med serviceutbud och finansierings- och verksamhetsmodell. Förvaltningen ser att utvecklingen av ett koncept är något som behöver diskuteras med kommuner och andra aktörer, då Region Stockholm inte har rådighet i dessa frågor.

Bakgrund
Motionen lyfter fram behovet av att öka resandet med kollektivtrafik för att klara klimatomställningen. För att öka det kollektiva resandet behöver kollektivtrafiken bli ett realistiskt alternativ för en större del av regionens befolkning och tillgången till kollektivtrafiken bli mer jämnt fördelad över regionen.
I motionen föreslås regionfullmäktige besluta om två uppdrag

att uppdra trafikförvaltningen och tillväxt- och regionplaneförvaltningen i samarbete med kommunerna kartlägga regionens knutpunkter, deras serviceutbud och behovet av kringtjänster för hållbar mobilitet

att regionen tar fram ett koncept för *Knutpunkter för hållbar*

mobilitet med serviceutbud och finansierings- och verksamhetsmodell

Överväganden
Maria Mustonens (V) motion om knutpunkter för hållbar mobilitet lyfter en aktuell fråga. Tillväxt- och regionplaneförvaltningen instämmer i konstaterandet att ökat kollektivt resande är en knäckfråga för klimatomställningen samt att tillgången till kollektivtrafik är ojämnt fördelad i regionen. Denna bild stämmer överens med de mål, ställningstaganden och förhållningssätt som lyfts fram i RUFS 2050.

Förvaltningen ser att knutpunkter för hållbar mobilitet kan vara en del i en bred stadsutvecklingskontext, och behöver ha kopplingar till bebyggelseutveckling och serviceutbud. Stadsutveckling i de bästa kollektivtrafiklägena är en av de rumsliga principerna i RUFS 2050. I RUFS 2050 har bebyggelsestrukturen utvecklats för att utnyttja de bästa kollektivtrafiklägena. Framförallt lyfts strategiska stadsutvecklingslägen fram som de ”bästa” lägena i varje kommun. På landsbygden lyfts landsbygdsnoder med nodfunktion för kollektivtrafik på landsbygden. Hållbar mobilitet är en viktig del i att utveckla bebyggelsestrukturen enligt RUFS 2050, däribland strategiska stadsutvecklingslägen och landsbygdsnoder. Som en del i genomförandet av RUFS 2050 fördjupar förvaltningen för närvarande arbetet med de strategiska stadsutvecklingslägena, förhoppningsvis tillsammans med regionens kommuner, för att stödja kommunerna i arbetet med att utveckla bebyggelselägen med god, hållbar tillgänglighet. Inom ramen för Landsbygds- och skärgårdsstrategin diskuteras hur mer hållbar mobilitet kan fungera stärkande för regionens landsbygd och skärgård.

I RUFS 2050 finns mål och regionala prioriteringar om att styra mot ett transporteffektivt samhälle, öka andelen resor med gång, cykel och kollektivtrafik, minska utsläppen av växthusgaser, minska energianvändningen och utveckla klimat- och resurseffektiva regionala stadskärnor. Den regionala bebyggelsestrukturen i RUFS 2050 ska bidra till ökad regional tillgänglighet, minskad klimatpåverkan och lokal miljöpåverkan, samt minskad trängsel. Den ska möjliggöra korta avstånd till bytespunkter samt öka möjligheten för alla invånare att röra sig till fots och med cykel. Mobilitetsåtgärder nämns som en viktig åtgärd för att nå målen och öka kollektivtrafikens attraktivitet.

I den statliga utredningen om *Bebyggelse- och transportplanering för hållbar stadsutveckling* (SOU 2019:17) används begreppet mobilitetsnod

och mobilitetshub. Motionens förslag om knutpunkter för mobilitet kan tolkas som liknande utredningens förslag om mobilitetsnoder. Knutpunkter för hållbar mobilitet är dock inte definierat i motionen, och det finns flera frågor som skulle behöva besvaras. Hur kan och bör den avgränsas, fysiskt så väl som funktionsmässigt. Och hur förhåller sig begreppet knutpunkt för hållbar mobilitet till begreppet mobilitetsnod som används i den statliga utredningen om?

Cykling har en självklar roll i begreppet hållbar mobilitet. Det arbete som görs av förvaltningen inom ramen för det regionala cykelkansliet är därför viktiga bidrag i att fortsätta att utveckla en hållbar mobilitet i regionen. Bland annat har det påbörjats en studie där ambitionen är att hitta en samlad regional syn på hanteringen av cyklar och eldrivna fordon inom delningsekonomin. Att stärka utvecklingen av den regionala bebyggelsestrukturen i RUFS 2050 är en utgångspunkt för cykelkansliets arbete.

Ett regionalt koncept för *knutpunkter för hållbar mobilite*t med serviceutbud och finansierings- och verksamhetsmodell ser förvaltningen som en fråga som behöver diskuteras med kommuner och andra aktörer, då Region Stockholm inte full rådighet i dessa frågor.

Etablering av knutpunkter för hållbar mobilitet skulle också kräva insatser från ett flertal aktörer utöver Region Stockholm. Ofta är det kommuner eller privata aktörer som äger marken runt kollektivtrafikens stationer och terminaler. Region Stockholm saknar därför ofta rådighet över upplåtandet av fysiska utrymmen för hållbara transporter, utöver kollektivtrafikfunktionerna.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Uppdragen bedöms kunna utföras inom ramen för tillväxt- och regionplaneförvaltningens uppdrag.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med Region Stockholms miljöpolitiska program, Miljöprogram 2017–2021 har hänsyn till miljön beaktats och det bedöms att en särskild miljökonsekvensbedömning i detta ärende inte är relevant.

Hanna Wiik
Förvaltningschef

Helena Näsström
Regionplanerare

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
2019-09-30 TRN 2019-0140

registrator.lsf@sll.se
Region Stockholm
Regionledningskontoret
Lars Nordgren

Yttrande över motion 2019:40 av Maria Mustonen (V) om knutpunkter för hållbar mobilitet

Inledning

Regionledningskontoret har skickat motion 2019:40 av Maria Mustonen (V) om *knutpunkter för hållbar mobilitet* på remiss till Tillväxt- och regionplanenämnden och Trafiknämnden. De båda nämnderna avger varsitt svar, men har stämt av med varandra.

Tillväxt- och regionplanenämnden anser att frågan om *knutpunkter för hållbar mobilitet* som väcks av Maria Mustonen (V) är angelägen. Vikten av ökad mobilitet lyfts fram i RUFS 2050, för att öka tillgängligheten i regionen och för att bidra till klimatomställningen. Inom ramen för genomförandet av RUFS 2050 arbetar nämnden med att utveckla stöd för kommunerna i deras arbete med den regionalt prioriterade bebyggelsestrukturen. Hållbar mobilitet sätts i detta arbete i en bred stadsutvecklingskontext.

Tillväxt- och regionplanenämnden menar att utvecklingen av ett koncept *för knutpunkter för hållbar mobilitet* är en fråga som behöver diskuteras med kommuner och andra aktörer då Region Stockholm inte har rådighet i dessa frågor.

Synpunkter

Maria Mustonens (V) motion om knutpunkter för hållbar mobilitet lyfter en aktuell fråga. Tillväxt- och regionplanenämnden instämmer i konstaterandet att ökat kollektivt resande är en knäckfråga för både framkomligheten och klimatomställningen. Vikten av ökad mobilitet lyfts fram i RUFS 2050 angeläget för att öka tillgängligheten i regionen och för att bidra till klimatomställningen.

Tillväxt- och regionplanenämnden sätter utvecklingen av hållbar mobilitet i en bred stads- och samhällsutvecklingskontext. Som en del i arbetet med att

genomföra RUFS 2050 har arbetet med utveckling av de strategiska utvecklingslägena fördjupats. De strategiska utvecklingslägena är, förutom de regionala stadskärnorna, kommunernas bästa lägen, med högst regional tillgänglighet och högsta utvecklingspotential. I dessa områden är hållbar mobilitet och serviceutbud några nyckelfrågor. Arbetet sker i dialog och samarbete med kommunerna. Andra arbeten som pågår inom genomförandet av RUFS 2050 är utvecklingen av landsbygdsnoder samt att identifiera behov av och tillgång till samhällsservice.

Tillväxt- och regionplanenämnden ansvarar även från 2019 för att årligen ta fram en mobilitets- och trafikutvecklingsrapport. Arbetet har som syfte att följa upp utvecklingen på området samt utgöra underlag för beslut för att nå målen i den regionala utvecklingsplanen. Nämnden vill också påtala att mobilitet inte bara handlar om kollektivtrafik utan också är starkt kopplar till utveckling av bebyggelsestrukturen. I motionen nämns bland annat cykelparkeringar, cykelpooler och lånelådcyklar. Det regionala cykelkansliet, som ansvarar för att ta fram den regionala cykelplanen, är en därmed redan en viktig aktör i utvecklandet av hållbar mobilitet. Tillväxt- och regionplanenämnden menar att mycket av det arbete som kan krävas för att utveckla knutpunkter för hållbar mobilitet redan görs inom ramen för genomförandet av RUFS 2050 och Tillväxt- och regionplanenämndens samt Trafiknämndens arbete.

Motionens andra uppdrag handlar om att ta fram ett koncept för *knutpunkter för hållbar mobilitet* med serviceutbud och finansierings- och verksamhetsmodell. Utvecklingen av ett sådant koncept är en fråga som behöver diskuteras med kommuner och andra aktörer, då Region Stockholm inte har rådighet i dessa frågor.

Med detta anser tillväxt- och regionplanenämnden att motionen är besvarad utifrån nämndens ansvarsområden.

Region Stockholm

Ankom
Region Stockholm
2019 -06- 11
Dnr RS 2019-0729

2019:40

Region Stockholm
2019-06-11

Motion av Maria Mustonen (V) om knutpunkter för hållbar mobilitet

Tillgången till kollektivtrafiken är ojämnt fördelad i vår region samtidigt som ökat kollektivt resande är en knäckfråga för klimatomställningen. Kollektivtrafiken behöver bli ett realistiskt alternativ för en större del av befolkningen för att dess marknadsandelar ska kunna ökas. Att resa kollektivt behöver därför bli smidigare och snabbare för flera som bor utanför länets centrala delar. Anropsstyrd trafik är ett initiativ som nu testas, men mer behöver göras.

I och med regionbildningen har Region Stockholm sedan årsskiftet ett större ansvar för den regionala planeringen. Eftersom regionens invånare pendlar till arbete, studier och fritidsaktiviteter över kommungränserna är det mycket önskvärt att regionen tar ett helhetsansvar för planeringen av kollektivtrafikknutpunkterna och deras serviceutbud så att hållbara mobilitetsmönster främjas.

Dagens knutpunkter har en varierande standard och ägandestruktur. Grundläggande service saknas på många av länets knutpunkter. På vintertid är det viktigt med uppvärmda och trygga väntutrymmen. Tillgång till toaletter är en annan väsentlig fråga. Även personalen i kollektivtrafiken behöver fräscha rastutrymmen. Dessa funktioner kan med fördel samordnas.

Behovet av infartsparkeringar är inte fullt tillgodosett och de befintliga parkeringarna upplevs ofta otrygga och är utsatta för skadegörelse. Regionen behöver därför utveckla parkeringarna tillsammans med kommunerna och branschens aktörer. Laddmöjligheter för elbilar behöver byggas ut, såsom utbudet av lånecyklar samt säkra cykelparkeringar. För att öka andelen kollektivt resande behöver även andra typer av mobilitetstjänster utvecklas.

Framtidens knutpunkter för hållbar mobilitet kan även erbjuda till exempel lånelådcyklar, låsbara cykelparkeringar med laddmöjlighet, cykelverkstäder, återvinning, handel och kommunal service såsom bibliotek eller förvaltningsövergripande kontaktcenter.

Ett lämpligt sätt att erbjuda hållbara mobilitetstjänster kan vara att de blir tillägg till det befintliga SL-kortet. På det sättet kan resenärerna köpa till

exempel bil- eller cykelparkering, laddning av elfordon, abonnemang i elbil- eller cykelpool eller samåkningstjänster med sitt SL-kort. Andra finansieringssätt, till exempel samfinansiering med kommuner, och verksamhetskoncept är också möjliga och bör därför utredas.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att uppdra trafikförvaltningen och tillväxt- och regionplaneförvaltningen i samarbete med kommunerna kartlägga regionens knutpunkter, deras serviceutbud och behovet av kringtjänster för hållbar mobilitet

att regionen tar fram ett koncept för *Knutpunkter för hållbar mobilitet* med serviceutbud och finansierings- och verksamhetsmodell

Maria Mustonen (V)